

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882. Andra Kammaren. N:o 7.

Onsdagen den 8 Februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 31 nästlidne Januari.

§ 2.

Företogos val af dels sex revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning och dels tre suppleanter för desse revisorer; dervid blefvo utsedde:

till revisorer:

Riksdagsmannen	<i>Lasse Jönsson</i> i Sandby	med	151	röster,
„	<i>Per Nilsson</i> i Råby	„	150	„
„	<i>Johan Johansson</i> i Bergsäng... ..	„	149	„
„	<i>Carl Magni</i>	„	149	„
„	<i>Henrik Olof Schönbeck</i>	„	148	„
och f. d. Riksdagsmannen	Kaptenen <i>Julius Mankell</i>	„	138	„

samt till suppleanter:

Riksdagsmannen	<i>Johannes Jonson</i> i Fröstorp	med	124	röster,
„	<i>Erik Westin</i>	„	123	„
och „	<i>Fredrik Theodor Borg</i>	„	118	„

§ 3.

Derefter anställdes val af två revisorer och två suppleanter för hvardera af Riksbankens afdelningskontor i orterna; och utsågos:

Andra Kammarens Prot. 1882. N:o 7.

Vid afdelningskontoret i Göteborg.

till revisorer:

Landtbrukaren *J. F. S. Adelsköld*, Öyared,
och f. d. Riksdagsmannen *C. J. Ödman*, Grönskult,
hvardera med 107 röster;

samt till suppleanter:

Boktryckaren *Thorsten Hedlund*,
och Landstingsmannen *D. Magnusson*, Flateby,
hvardera med 81 röster;

Vid afdelningskontoret i Malmö.

till revisorer:

f. d. Riksdagsmannen *Chr. Olsson*, Eskilstorp,
och " *Grefve Alfred Piper*, Söfdeborg,
hvardera med 90 röster;

samt till suppleanter:

f. d. Riksdagsmannen *Nils Nilsson*, Stäfvie,
och Fabrikören *Magn. H. Areskoug*, Ystad,
hvardera med 70 röster;

Vid afdelningskontoret i Luleå.

till revisorer:

f. d. Riksdagsmannen *A. Bäckström*, Porsnäs,
och " *Majoren J. Grape*,
hvardera med 91 röster;

samt till suppleanter:

Kyrkovärden *P. A. Öman*, Öjeby med 68 röster,
och f. d. Riksdagsmannen *J. Mörtzell* ,, 60 ,,

Vid afdelningskontoret i Östersund.

till revisorer:

Landtbrukaren *A. Dillner*, Dillne,
och Organisten *Anders Eriksson*, Hölje,
hvardera med 76 röster;

samt till suppleanter:

Landtbrukaren *Jöns Bromé*, Billsta,
och „ *Chr. Lihström*, Uplands by,
hvardera med 67 röster;

Vid afdelningskontoret i Visby.

till revisorer:

Riksdagsmannen *A. J. Lyth*... .. med 79 röster,
och „ *A. P. Danielson* „ 78 „

samt till suppleanter:

Riksdagsmannen *C. A. Bokström* „ 73 „
och „ *P. Larsson* i Fohle „ 72 „

Den här ofvan angifna ordning mellan suppleanter, hvilka erhållit ett lika antal röster, blef genom lottning bestämd.

§ 4.

Föredrogs Herr W. Farups i Kammarrens senaste sammanträde bordlagda förslag om tillsättande af ett Särskildt Utskott för behandling af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till förordning rörande Lapparne i de förenade konungarikena Sverige och Norge.

Herr Farup begärde ordet och yttrade: Då jag vid förra plenum tog mig friheten väcka förslag om tillsättande af ett Särskildt Utskott för behandling af ifrågavarande Kongl. proposition, var det min tanke att sedermera, efter det Kammarren beslutat i hufvudsaken, föreslå det antal ledamöter, hvaraf Utskottet borde bestå. Jag tror likväl det vara bättre att nu genast härom göra framställning, och anhåller jag derföre att få formulera mitt förslag sålunda:

»att Andra Kammarren för behandling af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning rörande Lapparne i de förenade rikena måtte besluta tillsättande af ett Särskildt Utskott med sju ledamöter från hvardera Kammarren samt för Andra Kammarren tre suppleanter».

Och anhåller jag att, om detta mitt förslag af Kammarren antages, Första Kammarren måtte inbjudas att i detta beslut med Andra Kammarren sig förena.

Herr Olof Jonsson: Ehuru det kan synas temligen antagligt för den, som icke närmare tänker på saken, att ett Särskildt Utskott skulle åstadkomma en bättre utredning af denna fråga än man kunde

vänta, om Lag-Utskottet komme att behandla densamma, så tror jag dock, att det är mycket mera lämpligt och praktiskt att låta Lag-Utskottet få behålla frågan, enär Lag-Utskottet ju är i tillfälle att för upplysningars erhållande tillkalla personer, som med sin sakkännedom kunna bidra till frågans utredning. Om tillsättningen af ett Särskildt Utskott skulle beslutas, skulle motiveringen därför sökas just uti den omständigheten, att man då kunde få direkt in uti Utskottet ledamöter, som egde kännedom om betesförhållandena deruppe i Norden. Men skulle många på sådant sätt kvalificerade personer insättas i det föreslagna Utskottet, vore fara värdt, dels att frågan från juridisk synpunkt icke blefve tillfredsställande behandlad och dels att måhända Lapparne uti det Särskilda Utskottet icke finge särdeles många målsmän.

Jag finner det derfore vara lika godt vare sig Lag-Utskottet tillkallar sakkunnige personer för inhemtande af upplysningar om de lokala förhållandena, hvarom Utskottet saknar kännedom, eller ock att Utskottet ingår till Kamrarne med begäran om förstärkning just i detta syfte. Och när utredningen af frågan således icke kan anses blifva bättre eller mera opartisk af ett Särskildt Utskott än af Lag-Utskottet, och härtill kommer, att det Särskilda Utskottets tillsättande skulle förorsaka större eller mindre utgifter, hvilka icke skulle erfordras, om Lag-Utskottet komme att behandla frågan, anser jag det icke vara skäl att bifalla Herr Farups förslag, utan tager jag mig friheten att derå yrka afslag.

Grefve Sparre: I motsats mot den siste talaren ber jag att få tillstyrka föreliggande förslag, visst icke såsom jag icke vore fullt öfvertygad om, att Lag-Utskottet skall med oveld och den juridiska sakkunskap, som kan erfordras, behandla frågan; men här är fråga om något helt annat än juridisk sakkännedom, nemligen om på lokal-kännedom grundad insigt om de särskilda behof, som i denna fråga förekomma.

Låtom oss betänka, mine Herrar, att denna fråga är mycket gammal; att den stått på dagordningen sedan 1843; att den 1873 eller 1874 var före vid Riksdagen; att det förslag, som då utarbetats, tillstyrktes af dåvarande Lag-Utskott, men föll i Kamrarne; att den sedermera varit föremål för oupphörliga diskussioner och att Lapparne under tiden varit föremål för en mängd våldsamheter; och vi måste erkänna, att, då frågan nu för andra gången förekommer vid riksdagen, så är den af den beskaffenhet och rörer så många tusen individer, som i allmänhet här icke hafva någon talan, att det förekommer mig litet knusligt att orda om de kostnader, som tillsättandet af ett särskildt Utskott skulle medföra, ty de äro verkligen för obetydliga att tala om, då det gäller många tusendes väl eller ve. Jag var sjelf ledamot af Lag-Utskottet, då frågan förra gången behandlades vid Riksdagen, och jag måste erkänna, att vi då dömde nästan "som den blinde om färgen". Vi, som bo härnere, kunna naturligtvis icke förstå de egendomliga förhållandena med detta nomadfolks vandringar, den misshandel, hvarför det är utsatt, de inkräkt-

ningar, som ständigt ske på dess gamla renområden, och de åtgärder, som i anledning häraf äro behöfliga. Vi böra betänka, säger jag, att Lapparnes förhållanden äro temligen egendomliga, att sannolikt just de varit urinvånarne i dessa aflägsna landskap, men att de mer och mer blifvit förträngda af den tilltagande odlingen; och då nu är fråga om att bestämma deras rättigheter, böra vi då icke försöka att med den allra yttersta omsorg behandla denna grannliga fråga? Jag har en gång på detta rum, när det var fråga om att befordra utgifvandet af tidningar för den lappska och den finsktalande befolkningen yttrat varma ord till förmån för dessa urinvånare i våra nordliga landskap, och jag gör så äfven nu. Jag har hört så många berättelser om våld, ingrepp och misshandel, hvarför Lapparne varit utsatta, att jag anser att, då fråga om reglerande af deras förhållanden nu föreligger, det är Riksdagens pligt att med den allra yttersta omsorg behandla denna fråga.

Slutligen tillkommer den omständigheten, att en mängd Lappar ifrån Finland komma öfver till svenska sidan, och de förhållanden, som häraf uppkomma, torde äfven böra tagas i betraktande.

Jag har så mycket större anledning att understödja Herr Farups förslag, som jag genom samtal med åtskilliga ledamöter af Första Kammaren förnummit, att frågan der har stora sympatier, och att en inbjudning från denna Kammare om tillsättande af ett Särskildt Utskott efter all sannolikhet skulle vinna Första Kammarens bifall. Inom Första Kammaren finnas icke mindre än två landshöfdingar från de nordliga länen och en i Norrland bosatt förste landtmätare, hvilka alla i denna fråga böra hafva temligen god sakkänedom och blifva opartiska domare. Jag vet icke, om dessa Herrar äro ledamöter af Lag-Utskottet, och jag betvivlar icke, att Lag-Utskottet genom deras tillkallande skulle kunna erhålla för frågans utredande erforderliga upplysningar; men jag tror dock, att, om ett tillsättande af ett Särskildt Utskott beslutes och deruti insätts personer, som just i berörda afseende äro lämpliga, frågan kommer att behandlas med mera omsorg och lösas till större tillfredsställelse för Lapparne än som skulle blifva fallet, derest densamma komme att utredas endast af juridiska fackmän, som för öfrigt hafva mycket annat att göra, då vi ju veta, att Lag-Utskottet för närvarande är öfverhopadt af andra göromål.

Jag upprepar ännu en gång, att vi böra tänka på detta folk långt uppe mot nordpolen, förträngdt af oss, då det nu påkallar vår hjälp. Jag tillstyrker således Herr Farups förslag.

Herr Dickson: Jag vill icke förneka, att icke denna fråga är af den beskaffenhet, att för dess utredning erfordras speciel sakkunskap om våra nordliga trakter och om det nomadfolk, som bor derstädes. Jag tror emellertid, att frågan kan lämpligen utredas af Lag-Utskottet, synnerligast då Utskottet, på grund af 37 § Riksdagsordningen, är oförhindradt att, om det anser sig behöfva förstärkning, ingå till Riksdagen med begäran derom. Jag anser således icke, att man i detta fall behöfver vidtaga den åtgärden att tillsätta ett Särskildt

Utskott, som fordrar en särskild, större apparat, hvilken tillika, — jag vågar påstå detta, äfven med fara att utsätta mig för en förebräelse från den siste talaren för futtighet, — blir en kostbar apparat, och en sådan tror jag icke, att man bör tillgripa annat än då den är af verkligt behof påkallad. Då jag i detta fall icke kan finna verkligt behof af ett Särskildt Utskott, utan tror, att Lag-Utskottet med förstärkning af sina krafter är fullt kompetent att behandla frågan, får jag för min del afstyrka förslaget om tillsättande af ett Särskildt Utskott.

Herr Hörnfeldt: Jag vill visst icke neka till, att Lag-Utskottet har till sin disposition förmågor, som mycket väl skulle kunna i juridiskt afseende bedöma den af Kongl. Maj:t framlagda propositionen, så att man ej ur sådan synpunkt behöfde tillsätta ett Särskildt Utskott, och man kan äfven säga, att Lag-Utskottet i detta fall kan påkalla förstärkning, hvarigenom man skulle komma till samma resultat som genom tillsättande af ett Särskildt Utskott. Men jag ser frågan äfven ur annan synpunkt och då kan det å andra sidan icke nekas till att, om ett Särskildt Utskott tillsättes och man dervid iakttagar, att sådana personer inväljas, som ega sakkunskap och kändedom om de lokala förhållandena, detta Utskott ovilkorligen skulle kunna egna frågan mera omsorg än som från Lag-Utskottet kan komma densamma till del, och jag antager, att, om Lag-Utskottet får henne till behandling, följderna icke blifver annan än den, att Lag-Utskottets tid blifver mycket mera tagen i anspråk än händelsen skulle blifva, om ett Särskildt Utskott tillsättes.

På dessa skäl och på det skäl, som af Grefve Sparre blifvit anfördt, att man nemligen ej bör taga hänsyn till den obetydliga kostnad, som skulle blifva förenad med tillsättande af ett Särskildt Utskott, anhåller jag att få instämma i Herr Farups förslag om tillsättande af ett sådant Utskott.

Herr Wieselgren: Herr Talman! Då 37 § Riksdagsordningen här blifvit åberopad, så skall jag be dervid få göra den anmärkningen, att i sagde § förekommer bestämmelsen om Utskotts rätt att anmäla behof om förstärkning, uttryckt med de orden: — — "så ock att, derest Utskott anmäler behof af förstärkning *i ledamöternas antal*, sådant bevilja". Jag tror för min del, att man bör göra skillnad mellan behof af förstärkning "i ledamöternas antal" och behof af förstärkning i ledamöternas *sakkunskap*. Så vidt jag har rätt fattat förslagsställarens yrkande i denna fråga, så var det icke framkalladt deraf, att han ansåg Lag-Utskottet lida någon brist på ledamöter, utan just på *sakkunskap*. Vid sådant förhållande tror jag, att man eger både rätt och skyldighet att tillse, huruvida icke i nämnda 37 § finnes något stadgande för den händelse *sådan* brist skulle röja sig; och jag lär icke bedraga mig, om jag finner det i bestämmelsen om rätt för Kamrarna att tillsätta *Särskildt Utskott*. Det är på denna grund som jag tror, att förslagsställarens yrkande har mycket skäl för sig och som jag för min del är böjd för att bifalla detsamma.

Kostnaden för detta Särskilda Utskott bör väl icke förekomma oss särdeles afskräckande; i hvad fall som helst anser jag att, då för en vanlottad folkstam, som tillhör vårt land, behof af särskild lagstiftning yppar sig, hvilket ju icke så ofta sker, vi också hafva ett särskildt åliggande att tillse, att denna lagstiftning må blifva så god, så tillfredsställande som möjligt. Då detta, synes mig, säkrare bör blifva fallet, om frågan öfverlemnas till ett Utskott, hvars ledamöter kunna utväljas med särskildt afseende fäst på deras insigter i fråga om just denna lagstiftning, anhåller jag om bifall till Herr Farups förslag.

Herr Olof Jonsson: Jag trodde knappast, att någon inom Kammaren skulle kunna tillvita mig att hafva lagt en sådan vikt vid *kostnaden* för ett Särskildt Utskott, som Grefve Sparre antyde. Endast under antagande att ett Särskildt Utskott icke skulle kunna bättre än ett förstärkt Lag-Utskott behandla frågan, ansåg jag kostnaden kunna spela någon roll; men jag förstår icke, huru Grefve Sparre kunnat säga, att jag hängt upp mig på några små omkostnader, för att derigenom förhindra en grundligare utredning af frågan.

Af hvad den siste talaren anförde om 37 § Riksdagsordningen tycktes mig framgå, att han ansåg, att det skulle vara möjligt att erhålla sakkunskap blott genom tillsättandet af ett Särskildt Utskott, men icke genom förstärkande af Lag-Utskottet. Jag begriper dock icke denna tankegång, ty i båda fallen komme man väl till samma resultat. Såvidt man icke skulle öppet föreslå ej allenast antalet af, utan äfven namnet å ledamöterna i det Särskilda Utskottet och således ena sig om vissa personer, kan jag icke inse, att man är säkrare att erhålla denna sakkunskap genom tillsättande af ett sådant Särskildt Utskott än genom Lag-Utskottets förstärkande. Och har man för öfrigt att insätta personer med sakkunskap för frågans behandling, så går det ju lika lätt i ena som i andra fallet; någon skilnad förefinnes ej. Jag fortfar därför i yrkandet, att frågan måtte få blifva kvar hos Lag-Utskottet.

Slutligen ber jag att få tillägga några ord i anledning af Grefve Sparres förmodan om Första Kammarens villighet att för denna fråga tillsätta ett Särskildt Utskott. Jag har mycket svårt att föreställa mig, att en sådan villighet skulle hos Första Kammaren förefinnas, isynnerhet då ju denna fråga är helt och hållet af lagnatur, men Första Kammaren nyligen afslagit väckt förslag om tillsättande af ett Särskildt Utskott, ehuru det då gälde utredning af frågor af olika beskaffenhet, nemligen dels lönereglering för elementarlärarne och dels läroverkens reorganisation. Då hade, synes det mig, ett Särskildt Utskott varit bättre på sin plats än här; och när Första Kammaren *då* fattade ett sådant beslut som det jag nyss omnämnt, har jag svårt att föreställa mig, att den *nu* skulle vara villig att ingå på en inbjudning i enahanda syfte.

Herr Wieselgren: Mitt yttrande har af den siste talaren icke förståtts; det kunde jag förstå af hvad han sade gent emot detsamma. Det innebar endast ett tvifvel, huruvida Lag-Utskottet eger grund-

lagsenlig rättighet att inkomma med begäran om förstärkning i *antalet ledamöter*, när icke *antalet* af de till Lag-Utskottet hänvisade *frågorna* gör en sådan förstärkning af ledamotssiffran nödvändig; och jag sade dessutom min åsigt vara, att då med hänsyn till någon speciel fråga behof af förstärkning i *sakkunskap* hos ett Utskott skulle förmodas uppstå, är det icke genom ökande af antalet ledamöter, utan genom tillsättande af ett Särskildt Utskott, som Riksdagen torde hafva att fylla detta behof.

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr Talmannen gaf propositioner såväl på bifall till Herr Farups förslag, sådant denne i sitt nu afgifna yttrande framställt detsamma, som ock på afslag derå; och förklarade Herr Talmannen sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef en omröstningsproposition af följande lydelse uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som bifaller Herr W. Farups framställning att för behandling af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till förordning rörande Lapparne skall tillsättas ett Särskildt Utskott, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit omförmälda framställning.

Omröstningen företogs och utföll med 99 Ja mot 73 Nej, i följd hvaraf Herr Farups ifrågavarande förslag bifallits; och hade Kammaren alltså för sin del beslutit, att ett Särskildt Utskott, bestående af sju ledamöter från hvardera Kammaren, skulle tillsättas för behandling af Kongl. Maj:ts proposition, med förslag till förordning rörande Lapparne i de förenade konungarikena Sverige och Norge.

Jemlikt stadgandet i 37 § 1 mom. Riksdagsordningen, skulle Första Kammaren inbjudas att i nämnda beslut med Andra Kammaren sig förena.

Genom sitt bifall till Herr Farups förslag hade Kammaren jemväl beslutit att välja tre suppleanter i det Särskilda Utskottet, för den händelse Första Kammaren skulle antaga ofvan berörda inbjudning.

§ 5.

Skedde föredragning af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 1, deruti Utskottet — som från Andra Kammaren fått mottaga Herr A. V. Ljungmans motion N:o 82, innefattande *dels* underdånig begäran om

en omarbetning af gällande förordning för sparbanker, *dels ock* underdånig framställning om utgifvande på statens bekostnad af en redogörelse för sparbankers och låneföreningars organisation och förvaltning — till Kammaren återlemnad ifrågavarande motion, enär endast det förstnämnda af de i motionen sammanförda ämnen ansetts vara af beskaffenhet att böra handläggas af Lag-Utskottet.

Herr Ljungman yttrade: Med anledning af Lag-Utskottets återremiss af min motion, anhåller jag, dels att få återtaga den del af motionen, som grundlagsenligt tillhör Lag-Utskottets behandling, och dels att få den återstående delen remitterad till ett Tillfälligt Utskott.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Så vidt jag minnes rätt, är den senare delen af motionen af natur att tillhöra Stats-Utskottet. Måhända misstager jag mig härutinnan, men jag tillåter mig likväl hemställa till motionären, om det icke vore klokare att återtaga senare delen af motionen och låta den förra delen stanna qvar hos Lag-Utskottet. Om den senare delen kan hänföras till ett Tillfälligt Utskott, kan motionären åter väcka denna fråga närhelst han det önskar och kan således få saken fram i alla fall. Detta är blott en hemställan till motionären. Jag tror, att han bäst vinner sitt syfte på det af mig nu föreslagna sättet.

Herr Ljungman: Är det så, att frågan lättare kan vinna framgång på det sätt Herr Ola Andersson nu föreslagit, vill jag gerna ändra mitt förslag i öfverensstämmelse dermed. Jag anhåller därför om tillstånd att få återtaga den senare delen af min motion och om återremiss till Lag-Utskottet af den förra delen.

Öfverläggningen förklarades slutad. På derom af Herr Talmanen gifven proposition, beslöt Kammaren, med bifall till den begäran motionären senast framställt, att sista delen af motionen, eller den som afsåg utgifvande af en redogörelse för sparbankers och låneföreningars organisation och förvaltning, finge af motionären återtagas; och blef derefter, med iakttagande af nu angifna uteslutning, motionen i öfrigt till Lag-Utskottet återförvisad.

§ 6.

Föredrogs och lades till handlingarne Lag-Utskottets Utlåtande N:o 2, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens justitieombudsmans embetsförvaltning.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr	V. N. Ekenman	under	5 dagar	från och med	denna dag,
„	Chr. Christensson	„	8	„	den 10 Febr.
och	„ A. Göransson	„	11	„	„ 11

Andra Kammarrens Prot. 1882. N:o 7.

§ 8.

Till bordläggning anmälde Lag-Utskottets nedannämnda Ut-låtanden:

N:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förändrad lydelse af §§ 59 och 64 i förordningen om kommunalstyrelse på landet;

N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning, angående upphörande af skyldighet för den, som emot hofrätts dom vill konungen söka, att i visst fall träda i fängelse till sakens slut;

N:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående tillämpning å frälsemän af förordningen den 8 November 1872, om ändring i lagens stadganden angående giftomannarätt;

N:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom Vesterbottens län m. m.; och

N:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarrens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 2 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.